

mavocentraal

Beleid voor een veilige school

Voorkomen van pesten – aanpak bij pesten

“Curing the negatives does not produce the positives.”

— **Martin E.P. Seligman**

Inhoud

Inleiding.....	4
Missie en visie van de school	4
Rol van de leerlingenraad.....	4
Wat is pesten?.....	5
Plagen of pesten.....	5
Voorbeelden van pesten	5
Digitaal pesten.....	5
Rollen bij pesten.....	6
Aanpak.....	7
Positief onderwijs en een veilig schoolklimaat	7
Hulp zoeken bij pesten	8
Wat doet de school?	8

Inleiding

Missie en visie van de school

Mavo Centraal moet een plek zijn waar je graag naartoe gaat, waar je je gekend en gewaardeerd weet en waar je experimenteert en leert zodat je met lef steeds weer de volgende stap kunt zetten. De school moet een leergemeenschap zijn waar iedereen graag deel van uitmaakt: leerlingen, ouders en medewerkers. Onze schoolcultuur maken we met elkaar. We werken samen op basis van positieve verwachtingen, vertrouwen en gelijkwaardigheid. We helpen elkaar, maken gebruik van onze eigen talenten en die van een ander en geven en pakken invloed. We stellen elkaar vragen om tot een mening te komen. We zijn nieuwsgierig, optimistisch en altijd gericht op het versterken van wat werkt.

Bovenstaande is het startpunt van waaruit we onze school bouwen in alle facetten en op alle niveaus. Onze grondhouding is gebaseerd op de overtuiging dat je kunt versterken wat werkt. Vaak zit het antwoord op een vraag(-stuk) al verborgen in het eigen systeem. Door op zoek te gaan waar in de school de gewenste situatie al wel is, ook al is het in het klein, kun je die situatie analyseren en kun je dat wat werkt groter maken. We zijn er niet op uit om slechts knelpunten of problemen op te lossen, we willen aan de voorkant bouwen aan een schoolklimaat waar veel ruimte is voor positief gedrag, waar pesten die niet bij hoort. Dat betekent niet dat we passief zijn als er sprake is van ongewenst gedrag. Integendeel, in dat geval zijn we heel duidelijk. Door heel helder te zijn over wat niet kan, is er veel meer ruimte voor wat wel kan. We hanteren een 2-sporenbeleid t.a.v. ongewenst gedrag: we begrenzen en we ondersteunen. Dat betekent dat we bij ontoelaatbaar gedrag een schoolmaatregel nemen (sanctie). De spelregels van de veilige school helpen ons daarbij. Daarnaast zetten wij altijd in op het ondersteunen van leerlingen om hen te helpen in de toekomst andere keuzes te kunnen maken en ander gedrag in te (kunnen) zetten.

Dit protocol is bedoeld om alle betrokkenen inzicht te geven in de wijze waarop wij zorgen voor een veilig leer- en leefklimaat. We zetten in op het bouwen aan een schoolklimaat waar geen plaats is voor pestgedrag in de breedste zin van het woord en we treden op indien er wel sprake is van pesten.

Rol van de leerlingenraad

Dit protocol is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de leerlingenraad. De leerlingenraad heeft meegedacht over de vorm en inhoud. Dit document bevat een overzicht van betrokken schoolmedewerkers zodat alle leerlingen en ouders weten bij wie zij terecht kunnen indien er sprake is van ongewenst gedrag. De leerlingenraad zal ook een belangrijke rol spelen bij het bekendmaken van het protocol bij alle leerlingen.

We monitoren de sociale veiligheid en het welbevinden van de leerlingen van Mavo Centraal met behulp van de jaarlijkse leerlingtevredenheidsenquête. De uitkomsten worden jaarlijks met de leerlingenraad en het team besproken. Op basis van het beeld dat naar voren komt uit de enquête en de gesprekken hierover met de leerlingenraad en het team, kan dit plan jaarlijks worden bijgesteld.

Wat is pesten?

Pesten is stelselmatige agressie waarbij één of meer personen in een machtspositie proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe brengen. Pesten is een complex en universeel probleem (Swearer & Hymel, 2015). Pesten heeft tal van negatieve consequenties, waaronder slechte schoolprestaties, schoolverzuim, eenzaamheid, gebrek aan vertrouwen in zichzelf en anderen en langdurige psychische klachten als depressiviteit tot ver in de volwassenheid (Arseneault, 2017; Oecd, 2017; Salmivalli & Peets, 2009). Niet alleen slachtoffers ondervinden (soms blijvende) schade, ook kinderen die pesten lopen het risico in hun ontwikkeling slechter af te zijn. Pesters hebben vaak moeite om te leren om met overleg of begrip voor anderen iets te bereiken en blijven vaak onaangepast gedrag vertonen en hebben daarom een verhoogde kans op latere leeftijd probleemgedrag te vertonen, zoals delinquentie (Kaltiala-Heino e.a., 2000; Kumpulainen & Rasanen, 2000).

Plagen of pesten

We spreken over plagen als de effecten van dat gedrag niet onaangenaam zijn voor de ander(en). Het gaat dan om een spel dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen heeft geen nadelige gevolgen voor de degene die het ondergaat. Door over en weer te plagen oefenen kinderen vaardigheden die hen helpen te leren omgaan met conflictsituaties.

Voorbeelden van pesten

Pesten gebeurt op verschillende manieren. Het kan verbaal en/of fysiek op school of op straat maar ook digitaal. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Hieronder een aantal voorbeelden.

- Belachelijk maken, uitschelden, bedreigen, met bijnamen aanspreken, uitsluiten, negeren;
- Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben, aan haren trekken of zelfs wapens gebruiken;
- Achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden;
- Afpakken van eigendommen, kliederen op boeken, banden lekprikken of leeg laten lopen, fiets beschadigen;
- Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen dat iets voor de pester gedaan wordt.

Digitaal pesten

Een groot deel van het leven van de leerlingen speelt zich online af. Dit betekent dat pesten vaak digitaal gebeurt. Een aantal voorbeelden van digitaal pesten zijn:

- Nare berichten via social media zoals WhatsApp, Instagram, Snapchat (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen, treiteren, intimideren, bedreigen);
- Stalken: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van nare berichten;
- Ongewenst contact met onbekenden;
- Het sturen van ongewenst materiaal zoals porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.;
- Het (dreigen met) delen van seksueel getinte berichten, foto's of filmpjes die de gepeste zelf gedeeld heeft via social media of waarvan beweerd wordt dat de gepeste die gedeeld heeft (sexting);
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen en/of uit naam van de gepeste berichten versturen.

Rollen bij pesten

Hoogleraar sociologie René Veenstra zegt hierover het volgende.

Als je in je hoofd een situatie neemt waarin iemand wordt gepest, welke personen zijn er dan allemaal bij betrokken? Zijn dat alleen de pester en het slachtoffer?

We spreken in dit geval over de rollen die mensen hebben als het gaat om pesten. De bekendste is de pester. Deze persoon heeft de hoofdrol in zijn eigen toneelstuk. Maar zoals het ook in een echt toneelstuk gaat, staat er niet één persoon op het podium. De pester heeft anderen nodig om zijn rol goed te spelen. Deze rollen worden niet altijd bewust gekozen. Om inzicht te krijgen in het proces rondom pesten is het goed om te weten welke rollen er nog meer zijn.

De assistent

Een pester is niets zonder zijn assistent; er moet altijd wel iemand in de buurt zijn die hem helpt en/of steunt en hem aanmoedigt in zijn gedrag.

De meeloper

De meeloper heeft vaak niet in de gaten dat hij een belangrijke facilitator is in het pestproces. Onbewust keurt hij het gedrag van de pester en zijn assistent goed door bijvoorbeeld te lachen als er iets gebeurt. Deze meeloper zal zelf geen zichtbaar pestgedrag vertonen, maar verhoogt door zijn gedrag wel de status van de pester. Hij helpt het pestgedrag mogelijk te maken.

De buitenstaander

Het spreekwoord 'Wie zwijgt stemt toe' is op deze rol van toepassing. Dit is de grootste groep. Deze mensen weten dat er gepest wordt, maar ze doen niets. Ze lachen niet als er iets gebeurt, maar ze zullen er ook niets van zeggen. Juist door niets te doen, tolereren ze het gedrag van de pester en zijn assistent.

Het slachtoffer

Je bent anders dan andere kinderen. Misschien draag je andere kleding dan de anderen? Ben je klein van stuk? Of heb je andere hobby dan de meeste kinderen uit je klas?

Als je systematisch (vaker) gepest wordt, dan sta je in de rol van slachtoffer.

De verdediger

Goede relaties houden is voor deze persoon belangrijker dan status. Hij wil de relatie met iedereen goed houden. Deze persoon zal niet direct iets doen, maar kan een grote steun zijn voor het slachtoffer als de pester uit de buurt is. Hij kan bijvoorbeeld zeggen dat de pester het zich niet zo moet aantrekken.

Hoogleraar sociologie René Veenstra zegt dat pesten alleen kan worden begrepen als groepsproces. De bijrollen zijn voor de assistent, de meeloper en de buitenstaander. Zij bepalen of, hoeveel en met welke gevolgen er gepest wordt.

Aanpak

Uit onderzoek blijkt dat er in Nederland grote onduidelijkheid bestaat over de effectieve aanpak van pesten door scholen. Er bestaan veel anti-pest programma's maar of pesten hierdoor teruggedrongen wordt, is in de meeste gevallen niet getoetst. In verschillende studies wordt het verband tussen een positief schoolklimaat en het verminderen van pesten aangetoond. Mavo Centraal zet nadrukkelijk in op het bouwen van een positief schoolklimaat, waarin iedere leerling zichzelf kan zijn en zich optimaal kan ontwikkelen. Een klimaat waarin pesten niet thuishoort.

In dit document beschrijven we op hoofdlijnen op welke wijze wij bouwen aan een veilig schoolklimaat en in bredere zin aan positief onderwijs. In het schoolplan en het jaarlijkse activiteitenplan wordt hier op activiteitsniveau concreter op ingegaan.

Waar we in dit document vervolgens duidelijkheid over willen geven is wat we op school doen als er wel sprake is van pestgedrag. De school hanteert in dat geval geen standaard aanpak omdat iedere situatie anders is en er maatwerk nodig is. De anti-pest coördinator is op school de persoon die altijd op de hoogte is/gebracht wordt indien er sprake is van pesten. De anti-pest coördinator brengt vervolgens de medewerkers bij elkaar die een rol spelen bij het aanpakken van het pesten. Met andere woorden, de anti-pestcoördinator coördineert de activiteiten die ingezet worden om het pesten te stoppen. Indien er sancties genomen worden, is de teamleider altijd betrokken.

Leerlingen en ouders moeten weten dat er aandacht en hulp is vanuit school en dat zij pesten kunnen maar ook moeten melden. Indien in dit protocol gesproken wordt over pesten, dan wordt hiermee ook digitaal pesten, seksuele intimidatie en discriminatie bedoeld.

Positief onderwijs en een veilig schoolklimaat

Het fundament waarop wij onze school ontwikkelen is positief onderwijs, waarbinnen steeds aandacht is voor de balans tussen het ontwikkelen van kennis en vaardigheden en welbevinden. Met behulp van onze onderwijsprogramma's vergroten leerlingen naast bovengenoemde vaardigheden ook die vaardigheden die nodig zijn voor een betekenisvol en gelukkig leven, zoals het opbouwen van positieve relaties, omgaan met tegenslag, samenwerken, creatieve oplossingen zoeken, veerkracht, talentontwikkeling en lef. Alle schoolmedewerkers spelen een rol in het helpen verwezenlijken van positief onderwijs, alle docenten hebben hier oog voor in de lessen. Daarnaast is er expliciet aandacht voor de bovengenoemde 'skills of wellbeing' in de SV-lessen en coachuren, bij DTI en in de Masterclasses.

Motivatie en welbevinden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met het flexrooster vergroten we het eigenaarschap van de leerlingen over het eigen leerproces. De leerdoelgerichte lessen met veel interactie en formatieve evaluatie, maken dat leerlingen zicht hebben op hun eigen ontwikkeling. Het eigen schoolsucces wordt zichtbaar en daarmee het leerplezier. De autonomie wordt vergroot omdat leerlingen in de lessen ook op individueel niveau aangesproken worden en zelf kunnen kiezen voor de MC-uren.

Tot slot speelt onze actieve leerlingenraad als vertegenwoordiging van alle leerlingen een belangrijke rol. De leerlingenraad is een brede vertegenwoordiging van de leerlingen; leerlingen uit alle leerjaren zijn betrokken. De leerlingenraad denkt mee over de schoolontwikkeling en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de schoolleiding. Invloed van leerlingen binnen de school is een voorwaarde voor een positief schoolklimaat.

Daarnaast houdt de leerlingenraad zich bezig met het organiseren van leerlingenactiviteiten, die het plezier op school vergroten. Er is één docent uit het team die de leerlingenraad begeleidt, coacht en ondersteunt. Dit protocol is mede tot stand gekomen dankzij de grote betrokkenheid van de leerlingenraad.

Hulp zoeken bij pesten

Heb te maken met pesten? Ben je slachtoffer, getuige, dader, klasgenoot, vriend, vriendin, ouder of familielid? Meld het pestgedrag zo snel mogelijk aan de school. Voor leerlingen en ouders is de coach altijd het eerste aanspreekpunt. Zoek je liever een andere schoolmedewerker op omdat je het lastig vindt om dit te bespreken? Dat kan altijd. Alle schoolmedewerkers gaan zorgvuldig om met de informatie en zullen de aangewezen stappen ondernemen om hulp te organiseren.

In onderstaand schema zie je ook wie onze vertrouwenspersonen zijn. Zij kunnen adviseren en doorverwijzen.

Schoolmedewerkers met vaste taken in de ondersteuning:

Coach	Zie onze website voor het overzicht van coaches per groep.	
Anti-pest coördinator en ondersteuningscoördinator onderbouw	Judith Woudstra	jwoudstra@lmc-vo.nl
Anti-pest coördinator en ondersteuningscoördinator bovenbouw	Ivy Verbij	iverbij@lmc-vo.nl
Vertrouwenspersonen	Noor Visschers Thierry Krassenburg	evisschers@lmc-vo.nl tkrassenburg@lmc-vo.nl
Schoolmaatschappelijk werker	Sharita Bhika	sharitabhika@enver.nl
Teamleider	Viktor de Dreu	vddreu@lmc-vo.nl

Wat doet de school?

De aanpak van pesten en ongewenst gedrag in de bredere zin, vraagt om maatwerk. Er is geen kant en klaar recept om pesten te stoppen. De school onderzoekt de situatie en gaat met betrokkenen in gesprek. De aanpak richt zich op de gehele groep die betrokken is bij het pesten. Hierbij is een aantal schoolmedewerkers intensief betrokken, waarbij de anti-pestcoördinator(en) het proces coördineren. Een belangrijke rol is er vanzelfsprekend ook voor de coach. Ook de schoolmaatschappelijk werker kan betrokken worden. Soms is het nodig om deskundigheid van buiten de school te betrekken bij de aanpak. Zo kunnen er trainingen georganiseerd worden door het Expertise Centrum van LMC, of speelt de wijkagent of bureau HALT een rol.

Alle stappen om het pesten aan te pakken worden altijd eerst besproken met de gepeste en ouders/verzorgers. De gepeste moet vertrouwen hebben in de aanpak en zich gesteund voelen door school. Ook de ouders van de andere groepsleden worden geïnformeerd.

De aanpak van pestgedrag is gebaseerd op eerder genoemd 2-sporenbeleid. We begrenzen en we ondersteunen. Dit kan betekenen dat leerlingen die zich schuldig maken aan ontoelaatbaar gedrag een sanctie opgelegd krijgen en dat hierbij altijd gekeken wordt wat leerlingen nodig hebben om in de toekomst ander gedrag te (kunnen) kiezen. Het is onze missie dat leerlingen onze school verlaten niet alleen met een mavodiploma op zak maar als jongvolwassenen die met respect voor anderen hun plek in de wereld kunnen innemen en over de vaardigheden beschikken die nodig zijn om een succesvol, betekenisvol en gelukkig leven op te bouwen.